

JAK SOUVISÍ EPISTEMICKÁ ZVÍDAVOST MLADÝCH DOSPĚLÝCH S VÝSLEDKY TESTŮ OBECNÝCH STUDIJNÍCH PŘEDPOKLADŮ?

HOW IS YOUNG ADULT'S EPISTEMIC CURIOSITY RELATED TO THE TEST RESULTS OF GENERAL STUDY APTITUDE?

**Roman Lyach*, Helena Beranová, Daniela Hančlová,
Miroslava Hapalová, Matúš Kurian, Ondřej Šteffl**

Scio Research, Prague, the Czech Republic

Abstrakt

Studie zkoumala vztah mezi zvědavostí a výsledky v testech obecných studijních předpokladů (OSP) u uchazečů o vysokoškolské studium. Výzkum analyzoval data od 27 000 uchazečů (věk 18–21 let), přičemž u 9 300 z nich byla měřena zvědavost pomocí dotazníku 5DCR a u 500 růstový mindset pomocí EOQ. Výsledky ukazují slabou pozitivní korelaci mezi radostným objevováním a verbální částí OSP ($r = 0,13$), zatímco vztah s analytickou částí byl velmi slabý ($r = 0,08$). Deprivační senzitivita vykazovala velmi slabé korelace s oběma částmi testu ($r \approx -0,03$). Zjištění naznačují, že zvědavost je pouze jedním z mnoha faktorů ovlivňujících úspěšnost v přijímacích testech, přičemž její role je méně významná, než se původně předpokládalo.

Klíčová slova: zvědavost, radostné objevování, deprivační senzitivita, výkonové testy, práce s chybou

Abstract

This study examined the relationship between curiosity and performance in university admission tests (OSP) measuring verbal and analytical skills. The research analysed data from 27,000 applicants (aged 18–21), with curiosity measured using the 5DCR questionnaire in 9,300 participants and growth mindset measured using EOQ in 500 participants. Results show a weak positive correlation between joyous exploration and verbal test performance ($r = 0.13$), while the relationship with analytical performance was even weaker ($r = 0.08$). Deprivation sensitivity showed very weak correlations with both test sections ($r. -0.03$). The findings suggest that curiosity is just one of many factors influencing admission test success, with its role being less significant than initially hypothesized.

Keywords: *curiosity, joyous exploration, deprivation sensitivity, high-stakes tests, error management*

1 ÚVOD

Zvídavost je klíčovou vlastností moderního člověka pro 21. století. Radost z poznávání nových věcí a ochota přizpůsobit se neznámému budou podle odborníků klíčovými dovednostmi pro úspěch v našem rychle se měnícím světě. Zvídavost byla podle Ekonomického fóra OECD zařazena mezi čtyři nejdůležitější vlastnosti pro 21. století, což dále zdůrazňuje potřebu ji zkoumat a podporovat. Cílem naší studie bylo zjistit, zda dosahují zvídavější lidé lepších výsledků u verbální a analytické části v rámci přijímacího řízení na vysoké školy.

2 TEORIE

Zvídavost je definována jako touha po poznání za cílem dozvědět se nové informace bez potřeby získat konkrétní odměnu (Jirout, 2022). Má dvě hlavní složky – radostné objevování a deprivací senzitivitu (Kashdan et al., 2020). Zatímco radostné objevování znamená široký a nediferencovaný zájem o různá témata do šířky či o zajímavé téma do hloubky, deprivací senzitivita pramení z nepříjemného pocitu přijít na kloub věci, která člověku vrtá v hlavě (Kashdan et al., 2020). Zvídavost je spojena se schopností pracovat s vlastní chybou, vyšší inteligencí, lepšími akademickými úspěchy a také s vyšší kvalitou života (Jirout et al., 2022; Yow et al., 2022). Zvídavější lidé mají taktéž lepší schopnosti učit se (Yow et al., 2022). Proto jsme testovali hypotézu, zda souvisí zvídavost s výsledky testů obecných studijních předpokladů (OSP), které měří verbální a analytické schopnosti.

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Studie analyzovala výsledky verbální a analytické části obecných studijních předpokladů (OSP) u 27000 uchazečů o vysokoškolské studium ve věku 18–21 let (60 % žen), kteří absolvovali test během sedmi termínů od prosince 2023 do května 2024.

Test OSP, vytvořený společností Scio, trvá 60 minut a zahrnuje verbální část (28 úloh) a analytickou část (28 úloh). Jedná se o spolehlivý a platný nástroj pro hodnocení studijního potenciálu (Chládková et al., 2021).

Zvídavost byla měřena pomocí sebehodnotícího dotazníku 5DCR (Kashdan et al., 2020) u 9 300 uchazečů před absolvováním testu OSP. Postoj k chybě (růstový mindset) byl hodnocen u 500 uchazečů prostřednictvím dotazníku Error Orientation Questionnaire (EOQ, Rybowski et al., 1999).

Data byla analyzována pomocí Pearsonových korelací na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ s využitím statistického software R.

4 VÝSLEDKY / OČEKÁVANÉ VÝSLEDKY

Analýza odhalila silnou vzájemnou korelaci obou složek zvědavosti – radostného objevování a deprivační senzitivity ($r = 0,40$). Výsledky ukázaly slabě pozitivní vztah mezi radostným objevováním a verbální částí testu OSP ($r = 0,13$), zatímco u analytické části byla vazba podstatně slabší ($r = 0,08$). Deprivační senzitivita prokázala velmi slabý negativní vztah s oběma částmi testu – verbální ($r = -0,04$) i analytickou ($r = -0,03$).

Vztah práce s chybou a výsledků OSP byl slabý ($r = 0,02$).

Zajímavé zjištění představuje vzájemný vztah zvědavosti a práce s chybou. Radostné objevování negativně koreluje se strachem z chyb ($r = -0,08$) a pozitivně se schopností sebereflexe ($r = 0,40$). Deprivační senzitivita vykazuje pozitivní korelaci jak se strachem z chyb ($r = 0,13$), tak se schopností sebereflexe ($r = 0,19$).

Ukázalo se, že tyto vztahy zůstávají konzistentní mezi různými skupinami uchazečů – bez významných rozdílů v rámci kvartilů, dílčích částí testu nebo podle vzdělání rodičů.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Výsledky naznačují, že vztah zvědavosti a výsledků přijímacích testů je složitější, než jsme původně předpokládali. Zvědavost představuje pouze jeden z faktorů ovlivňujících studijní výkon. Klíčovou roli hrají další proměnné, tedy např. inteligence, motivace, odolnost, připravenost, testová deprivace a schopnost vyrovnat se se stresem v testové situaci.

Přestože zvědavost zůstává zásadním hybatelem celoživotního učení, jedná se o dosud nedostatečně prozkoumaný koncept vyžadující další systematický výzkum. Naše studie odhalila potřebu komplexnějšího pohledu na faktory ovlivňující studijní potenciál.

Hlavním omezením výzkumu byla nemožnost použití behaviorální metody měření zvědavosti z důvodu praktických omezení. Současně je třeba zdůraznit, že použitý dotazník 5DCR (Kashdan et al., 2020) představuje nejvalidnější a nejpoužívanější nástroj pro měření zvědavosti u dospělé populace.

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě chceme poděkovat všem studentkám a studentům, kteří se do výzkumu zapojili.

6 LITERATURA

- Chládková, H., Skýpalová, R., & Blašková, V. (2021). Strengthening the university competitiveness in the Czech Republic. *Tuning Journal for Higher Education*, 9(1), 127–155. [https://doi.org/10.18543/tjhe-9\(1\)-2021pp127-155](https://doi.org/10.18543/tjhe-9(1)-2021pp127-155)
- Jirout, J. J., Zumbunn, S., Evans, N. S., & Vitiello, V. E. (2022). Development and testing of the curiosity in classrooms framework and coding protocol. *Frontiers in Psychology*, 13, 875161. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.875161>
- Kashdan, T. B., Disabato, D. J., Goodman, F. R., & McKnight, P. E. (2020). The Five-Dimensional Curiosity Scale Revised (5DCR): Briefer subscales while separating overt and covert social curiosity. *Personality and Individual Differences*, 157, 109836. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.109836>
- Rybowiak, V., Garst, H., Frese, M., & Batinic, B. (1999). Error orientation questionnaire (EOQ): Reliability, validity, and different language equivalence. *Journal of Organizational Behavior*, 20(4), 527–547. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-1379\(199907\)20:4<527:AID-JOB886>3.0.CO;2-G](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-1379(199907)20:4<527:AID-JOB886>3.0.CO;2-G)
- Yow, W. Y. J., Ramsay, J. E., Lin, P. K., & Marsh, N. V. (2022). Dimensions, measures, and contexts in psychological investigations of curiosity: A scoping review. *Behavioral Sciences*, 12(12), 493. <https://doi.org/10.3390/bs12120493>